

GLASUL VREMEI.

Prețul 60 fileri. Organ național ocașional.

Prețul exempl. vândute
a se trimite la cassar.

Iubiți frați!

Suntem liberi!

Când vă vestim aceasta solie fericită, lacrimile ni-se pornesc!

Știm noi ce înseamnă a fi liberi?

Nu, sufletul nostru nu e în stare să o cuprindă, numai lacrimile de bucurie și entusiasm, ce ni-se pornesc, spun, că o simțim, dar cuprinde nu o putem.

Da, suntem liberi, suntem slobozi, suntem stăpâni pe glia noastră, stăpâni pe soarta noastră.

Ceeace au visat și pentru ce au pătimit de o mie de ani moșii și strămoșii noștri — azi nu mai e vis, nu mai e himeră — azi e adevărat.

E o zi mare asta, o zi de sărbătoare, cum n'a mai văzut neamul românesc.

O zi — la o mie de ani.

Ferice de cine i-a fost dat s'o ajungă, dar să fim și vrednici de ea, să fim la înălțimea acestor zile mari

MANIFESTUL senatului (sfatului) național român din Ardeal.

Secția consiliului național român.

Vestim întregii obște, că azi s'a întrunit la Cluj adunarea poporului din Ardeal, și a ales ca organ al consiliului din Arad. **Senatul Național Român** din Ardeal cu dreptul de a se întregi la o sută de membri cu delegații tuturor centrelor, și a pus în fruntea sa drept comisari al poporului pe **Dr. Amos Francu** și **Dr. Emil Hațieganu**.

Adunarea, fiind de față Români din toate părțile Ardealului a hotărât să centralizeze toată acțiunea, pentru întreaga Transilvania în capitala sa faptică de azi, în urmare s'a decretat înființarea **Senatului Național Român** din Ardeal, în Cluj.

Astfel adunarea poporului ținută în Cluj a luat cu glasul tuturor următoarele:

Hotărâri.

1. Adunarea poporului român întrunită din toate părțile Ardealului în Cluj, credincioasă principiilor naționale și democratice alcătuitoare de stat, stă neclintit pe temeiul dreptului sfânt, ca națiunea independentă română să-și croiască singură soarta și rezervă numai adunării naționale suverane dreptul de a hotărâ asupra așezării viitoare de stat a întregului popor român.

2. Românii fiind oamenii libertății naționale, a egalității desăvârșite și a frăției veșnice, recunoaștem pentru toate națiunile tot ce cerem după drept pentru noi și întindem mâna frățescă tuturor neamurilor ce mărturisesc crezul principiilor noastre nestrămutate.

3. Pentru a pregăti adunarea națională avem neapărat de lipsă de pacea de obște pe care hotărâți suntem de a o apăra neatârnat din toate puterile noastre.

4. În vederea problemelor veacului adunarea institue, cu sediul Cluj, pentru tot Ardealul **Senatul Național Român**, ca secție civilă și militară a consiliului național român așezat în Arad.

5. Adunarea hotărăște organizarea trupelor române din Ardeal, din soldații și oficerii români, subtricolorul român și cu limba românească de comandă, la ordinele comisarilor militari ai poporului din Ardeal, numiți în Cluj, ca singur îndreptățit și puși în fruntea senatului. Comisarii menținându-și neatârnat, vor intra pentru interesele obștești de ordine în atingere cu alte autorități coordonate, chemate să dispună asupra altor puteri militare. Comisarii vor apela la toate senatele regionale din Ardeal, să se alature la senatul național Român din Cluj, numindu-și câte un delegat în Senat și înfăptuind organizația civilă și militară după norma dela Cluj, în frunte cu subcomisari ai poporului.

6. Fiii și soldații națiunii jură credință și ascultare numai consiliului român și organului său senatului național, la mâna trimișilor.

7. Adunarea trimite salutul său frățesc Românilor de pretutindeni și mai ales fraților din Bucovina părtași ai sorții noastre de față și viitoare.

Frați români!

Ziua libertății se apropie. Zorile s'au ivit. Soarta națiunii române în mâna ei rămâne pentru toate veacurile dacă vom ști să ne impunem *dreptul și voința*. Voința poporului numai aleșii săi: consiliul național și organele sale o poate înfățișa lumii și țării. O veșnicie ne va binecuvânta sau ne va blăstăma după cum vom ști înfăptui organizația națiunii române.

Organizația e însă cuvânt deșert, dacă mai marii nu sunt ascultați și poruncile lor nu se îndeplinesc.

Înșirați-vă deci fraților fără de a pierde o clipă în jurul **Consiliului Național** și a senatului.

Primiți ca sfânta cuminecătură poruncile comisarilor și subcomisarilor militari ai poporului.

Ei vor fi *prefecții și tribunii* vremurilor noastre, ei ne vor duce la isbândă.

Trăiască libertatea națională și pacea tuturor!

Cluj, la 2 Noemvrie 1918.

COMITETUL EXECUTIV:

Dr. Amos Francu, prezident, — comisar al poporului. **Dr. Emil Hațieganu**, viceprezident, comisar al poporului. **Ioan Pop**, protopop, viceprezident. **Dr. Elie Dăianu**, protopop. **Dr. Valentin Poruțiu**, căpitan, — notar. **Dr. Utalea**, locotinent. **I. Cotuțiu**, căpitan. **Dr. Toma Ienciu**, **Dr. Nicodin Cristea**, **Iulian Pop**, loc. **Dr. Laurean Gherman**, dir. de bancă. **Dr. A. Pordea**, sublocotinent, notar. **Dr. Emil Dandea**, locotinent. **Dr. George Dănilă**, locotinent.

Frați Români!

Sfatul poporului român și legiunea sa din Cluj, toți ofițeri și soldați români, muncește zi și noapte, ca pacea și drepturile națiunii române să se înfăptuiască!

Adunarea națională, stăpână întregii obște, va desăvârși apoi lucrarea sfântă pentru limba, legea și moșia românească: una și nedespărțită ca Sfânta Treime!

Până va răsună glasul adunării numai dușmanii nației pot asmuți poporul dela sate la fapte nesocotite, nevrednice de Români, de ocară pentru creștini!

Astfel de tulburări, ce pătează libertatea națională împedecă ca să ne întrunim în liniște ca Români și cetățeni, împedecă să se înfăptuiască glasul poporului suveran.

Cine-i român și cine-i creștin, păzește pacea și buna rânduală, averea și viața, ascultând cu priveghere poruncile mai marilor săi!

În numele lui Dumnezeu, paznicul libertății naționale Vă rugăm:

Păziți pacea și așteptați în liniște poruncile sfatului național! Păziți frăția și pacea cu toate neamurile din Ardeal!

Astfel apoi izbânda libertății nici iadul n'o mai poate opri!

Puneți-Vă cu toții sub poruncile Comandei militare române, ce în numele sfatului poporului Vă întimpină și dați Tribunalilor vostri tot ajutorul **pentru pacea tuturor!**

Așa să vă ajute Cel de Sus, cum ascultați porunca noastră isvorită din suflet românesc!

Trăiască libertatea națională!

Amin și Doamne ajută.

Cluj, la 3 Noemvrie 1918.

Incredințatul sfatului național român:

Dr. Amos Frâncu,

comisar militar al poporului.

S'a constituit senatul național român secția com. Bistrița-Năsăud.

Vremurile mari ne-au adunat pe toți într'un singur mănunchiu puternic. Ceașul sfânt a sunat și toți suntem pătrunși de glasul fermecător. Insuflețiți de marile ideale ale vremurilor, conducătorii noștri din Bistrița ne-au convocat pe toți cei cu simțire românească în 4 Novembre a. c. la o consfătuire frățească.

A fost o adunare grandioasă impunătoare, o manifestare înălțătoare a sentimentelor naționale. De față erau toți frunțașii noștri și popor număros. Presidentul clubului nostru național, Dr. Gavril Tripo n, rostind o cuvântare înălțătoare, arată scopul întrunirii, consiuturii „Senatului național român“. A vorbit cu atâta căldură și vervă oratorică, că ochii tuturor erau scâlțați în lacrimi, primele lacrimi de bucurie ale unui neam descătușat. Parecă ni s'au luat de sufletul nostru munții de îngrijorări și noi-anul de suferințe și sufletul nostru descătușat a luat aripi. Am izbucnit toți în urale nesfârșite.

Senatul național român s'a constituit astfel:

Presidenti: Dr. Gavril Tripo n, Dr. Vasile Pahone, Dr. Leon Scridon, Dionisiu Vaida, Gregoriu Pletosu, Dr. Alexandru Pop.

Notari: Dr. Victor Moldovan, Emil A. Chiffa, Dr. Ioan Lazar, Ioan Petringel, Aurel Belteag.

Cassar: Ioan Corbu. Urmează apoi vre-o 60 membri din bărbați de încredere din toate păturile societății, al căror nume îl vom comunica ulterior.

S'a purces apoi la constituirea *Gardei naționale române*, al cărei comandant e *Dr. George Triff*, care s'a și pus pe lucru, luând toate dispozițiile trebuincioase pentru asigurarea ordinii publice, asigurării averei și a vieții, organizând și la sate gărzi naționale. Numele ofițerilor gărzii naționale române sunt: Grigore Bălan, locotenent, Cornel Ordace, locotenent, Emil Monasterian, locot. techn., Dr. Emil Rebrea n, locotenent, Alexandru Tarța, locot., Dr. Victor Man, subl., Ștefan Moldovan, subloc., Ioan Podoaba, subloc., Aurel Rebrîșorean, subloc., Rus Liviu, stegar, George Tabără, subloc., Pavel Tofan, subloc., Iuliu Cosma, subloc., Dr. Leon Scridon, medic. inf. Portstegar: Ioan Sas și Liviu Butuc.

Pe străzi circulează patrurile și automobilele gardei române cu tricolorul național.

Gendarmeria a fost desarmată în tot comitatul — fără văr-sare de sânge.

Senatul național românesc din comitat adresează poporului românesc din co- mitat următorul

Manifest:

Frați Români!

O eră nouă mai fericită se începe. Dreptul de liberă dispunere a popoarelor una din bazele păcii apropiate începe a se realiza. Suntem fericiți a Vă vesti că senatul național românesc din Ungaria și din Ardeal s'a constituit, împreună cu el și cu aceeași menire s'a constituit și sfatul național român din comitatul Bistrița-Năsăud. Pe baza jertfelor noastre, a luptelor îndelungate și neîntrelăstate, cu ajutorul lui Dumnezeu și a factorilor de putere, luptători pentru dreptate, are și poporul românesc din Ungaria și Ardeal corpul său suveran și o parte din puterea suverană ce se organizează treptat. Ne-am angajat în prima linie la susținerea ordinii publice, a siguranței publice, la apărarea vieții și averii tuturor concetățenilor, la împlinirea unei datorințe cerute de onoarea noastră, de sentimentul nostru de drept, de spiritul frățesc al vremii nouă ce se începe, și de interesele superioare omenești. Am intrat într'o epocă de muncă, de organizare și de răspundere și de demnitate. Fiecare e dator a contribui la rezolvarea problemelor nouă cu întreg sufletul, cu devotament, cu sentiment de drept și cu o sfântă însuflețire. Era nouă ne cere toate puterile și bunul Dumnezeu ne ia de pe umeri și de pe frunte greutățile și umilirile de veacuri. Să ne arătăm grațitudinea, cu toată demnitatea unui popor și cu toată bărbăția ce ni se cere și se potrivește poporului nostru ce intră ca frate între popoarele lumii. Aceasta frățietate să nu o uităm în prima linie față de popoarele conlocuitoare, uitând cu inimă generoasă ori ce jignire din trecut.

Fraților!

Războiul s'a sfârșit. Fronturi și dușmănie nu mai există. Zorile unei lumi mai bune s'a ivit, căci soarele dreptății a răsărit.

Ne chiamă glasul vremii. Pretutindeni răsună dulcele ei glas, glasul libertății.

Am adus jertfele cele mai mari în acest războiu sângeros. Sângele nostru, sângele scump al neamului românesc a curs șiroiu pe toate fronturile. Dar nu s'a vărsat înzădar. Glasul nostru va fi ascultat, pacea va fi dreptă. Noi nu vrem decât aceea ce ni se cuvine după dreptate și nu vrem să scurtăm pe nimeni în dreptul său.

Vrem să rămânem aceea ce au fost marii noștri străbuni, vrem să rămânem români, să ne hotărâm singuri soarta. Națiunea noastră română, după cum așa de limpede a accentuat în dieta ungară din Budapesta, deputatul nostru A. de Vaida pretinde: *dreptul de a hotărî în deplină libertate și fără de nici o influență străină forma de stat și raportul său între națiunile libere: Organizația națională a Românilor din Ungaria și Transilvania, nu recunoaștem nici parlamentului ungar, nici guvernului maghiar și nici unui alt factor străin dreptul de a reprezenta interesele românești la congresul universal de pace.*

Vrem deci la congresul de pace să ne trimitem prin reprezentanții noștri, dorințele noastre.

Sunt mari și de însemnătate istorică aceste vremuri de prefacere. Fiecare să fie la locul lui, fiecare să și facă datorința ca din conlucrarea armonică a tuturor, să resară dreptatea cauzei noastre.

Și ca să ne putem înțelege cu cei din apropiere și cu cei de departe, ca să ne strângem rândurile, ca să fim orientați asupra cauzei noastre, a răsărit ideea acestui drapel în jurul căreia să ne adunăm cu toții.

Sus deci inimile.

Uitați și iertați păcatele vechi. Fruntași și conducători, preoți și învățători presărați prin mândrele noastre sate, liniștiți poporul. Ertăți-Vă unul pe altul, ertați celor ce V'au greșit și nu Vă pătați mâna și inima, numele vostru frumos cu păcate și răsbunări pătimase. Fiți nobili și iertători, ca să înălțați numele și faima neamului nostru. Fiți mari și generoși după cum vremurile mari sunt.

Cu drapelul sfânt în brațul nostru voinic, cu ochii ațintiți spre luminosul viitor, să stăm gata, așteptând vremurile ce se desfășoară.

Armata încununată de glorie și vârtuți militare vor intra pe porțile granițelor noastre. *Vor veni străini pe aici, ca să ne vadă și să ne judece*, că suntem noi vrednici să căpătăm puterea în mâinile noastre, suntem noi vrednici să fim stăpâni pe soarta noastră?

Să le-o dovedim că da, suntem vrednici.

De aceea iubit popor român, să grijim mai presus de toate ca să ne ținem

cinstea, cinstea noastră nepătată,

și viitorul nostru cel bun și fericit ni l'am asigurat.

Să afle aici un popor de ordine, vrednic de mărețul viitor, vrednic de-a fi înșirat între cele dintâi popoare ale lumii.

Treji, senini și curați ca la sfânta taină a cuminecăturii să așteptăm ceasul sfânt, vremurile mărețe, când visul de veacuri înfăptuit va fi.

Sus deci inimele.

Senatul național român al comitatului Bistrița-Năsăud.

Hotăriri epocale în Năsăud.

Ni se împărtășește din Năsăud:

În 7 I. c. s'a ținut adunarea generală ordinară a comitetului fondurilor noastre grănițerești. Între altele la propunerea d-lui Dr. D. Loginu adunarea generală cu mare însuflețire hotărăște:

Abrogă și declară fără valoare statutul impus administrației fondurilor de către guvernul unguresc în anul 1889. Restituiește în întregime instrumentul fundațional, mărețul act al fundatorilor. Hotărăște compunerea unui nou normativ pentru administrare în conformitate cu dispozițiile cuprinse în instrumentul fundațional și până la pregătirea acestuia și primirea lui din partea grănițerilor încredințează pe președintele și comisiunea fondurilor cu conducerea mai departe a administrației în sensul acestei hotăriri, conform practicei anterioare statutului impus.

Pe frontispiciul fostului „Alapitványi főgimnázium“, inscripție delăturată, azi strălucește inscripția românească „Liceul român grănițesc din fostul district al Năsăudului“.

Tot așa se vor lua în seamă și în administrarea proprie averea și pădurile foastelor comune grănițerești de către proprietarii adevărați și legitimi.

Pe direcțiunea silvanală din Bistrița va flutura acuz tricolorul românesc, ca un simbol al afirmării drepturilor, atâta timp încălcate ale foștilor grănițeri. Poporului din comunele grănițerești i-se atrage luarea aminte să nu strice pădurile, stabilimentele, morile ș. a., căci e averea noastră și pe noi ne păgubim.

Jurământul gardei naționale române din Bistrița.

În ziua de 7 Novembre 1918 dimineața la 7 oare s'au adunat toți membrii gardei naționale române din Bistrița în număr de vre-o 400—500 în curtea Cazarmei honvezilor azi în posesiunea gardei române. În frunte cu comandantul lor Dr. G. Triff, ofițeri români, fruntași și mult popor, întonând imnul „Pe-al nostru steag“, într'o falnică ceată, în ordine, pe chipie și în butonieră cu tricolorul român au venit la biserica română. De aici s'a trimis o ceată a gardei în frunte cu locotenentul Dr. Emil Rebrean după falnicul steag tricolor al gardei. În urale însuflețite și-a făcut steagul intrarea în sfânta biserică, înșesată de toți membrii gardei și număroasă inteligență și popor. Dl Dr. G. Tripon președintele senatului român a salutat în cuvinte entusiaste steagul. S'a întonat de toată asistența „Impărate ceresc“ apoi dnii protopopi D. Vaida și I. Dologa și dl. I. Petringel au sfințit steagul cu mare solemnitate. Apoi dl Dr. Tripon în cuvinte însuflețite a predat steagul gardei naționale române. A vorbit avântat și cu elan dl protopop D. Vaida, explicând tuturor celor de față însemnătatea și solemnitatea acestor zile și rostul gardei naționale. A vorbit apoi cu vervă plină de foc tineresc secretarul cons. naț. român Dr. Victor Moldovan. Lacrimi erau în ochii tuturor, lacrimi de fericire și

entusiasm, că în fine a sosit și ceasul mai fericit al neamului nostru. Tot publicul de față în picioare a cântat Imnul național. În frunte cu steagul, într'o falnică falangă, ne-am transpus apoi la localul gardei, unde sub destoinică conducere a comandatului ei Dr. G. Triff ajutat de ceata ofițerilor gardei s'au apucat de munca organizării.

Cântec.

*Binecuvântați să fie
Dragii noștri părinți,
Că ne-au dat acestor vremuri
Mari de suferinți
Că trăim zile mărețe,
Zile seculare,
Vremuri mari, cum cartea lumii,
Pagini nu mai are.
Și că soarta ne-a ursit
Să fim noi secerătorii,
Să'mpletim cu braț destoinic
Neamului cununi de glorie.*

Emil A. Chiffa.

Ce trebuie să știe fiecare român?

Fiecare român trebuie să știe, că neamul nostru românesc din Ardeal, s'a constituit într'un „*Senat național românesc*“ cu reședința în Cluj. Toate orașele și satele noastre trebuie să-și organizeze din bărbații săi de încredere, cari au dat dovadă de conștiință națională, astfel de senate.

Senatul național românesc comunal se compune din atâta membrii, câți se află de potrivit după împrejurările din comună. Senatul să-și aleagă apoi *Biroul*: un *președinte*, unul sau doi *vice-președenți* și unul sau doi *secretari*. Despre constituirea Senatului și alegerea Biroului să înștiințeze senatul național din Bistrița.

Senatul comunal, în frunte cu Biroul său, va avea să îndeplinească toate îndrumările primite dela *Senatul național românesc comitatens* și dela *Senatul național românesc central* și se îndeplinească toate agendele, ce vor cădea în cercul său de muncă.

În primul rând să impune **datorința mare și urgentă**, ca să grijască de *susținerea ordinii obștești* în comună și de *siguranța vieții și a averii* tuturor locuitorilor fără deosebire de neam și confesiune.

Aceste senate comunale vor face pregătirile pentru organizarea marilor conferințe naționale românești, care va reprezenta voința

națională românească, notărând soarta neamului nostru, realizarea idealului național român.

Azi, singurul organ de viață românesc, este „Senatul național român”. În jurul lui să se grupeze fiecare român.

Să fim un trup și un suflet, un gând și o simțire.

Ce trebuie să facă fiecare român?

Să fie român adevărat, credincios steagului său, iubitor de neam, iubitor de ordine. Să fim tari și uniți. Fiecare român, domn sau plugar, ofițer sau soldat să se înscrie în „Senatul național român” și să se supună numai ordinelor ce le va primi dela acest senat.

Ofițerii și soldații înscriși în Senatul. naț. rom. formează apoi separat: *Garda națională română ev. Senatul militar român*, care stă solidar la dispoziția Senat. naț. român. Ei au să-și hotărască următoarele:

I. Ofițerii și soldații români de pe teritoriul comunei decretează constituită *Garda națională română ev. Senatul militar național român*.

II. Declară că atitudinea lor o vor conforma întru toate hotărârilor ce le va lua Senatul naț. rom. căruia i se alipesc cu credință neclintită.

III. Declară în fine că sunt gata a conlucra totdeauna, în ori și care direcțiune la susținerea ordinei înlăuntru și afară.

IV. Jurământul îl depun în limba română, care e și limba de comandă, la senatul național român.

Jurământul e următorul:

Jurământul gardei naționale române.

Jurăm pe atotputernicul și atotștiutorul Dumnezeu și pe sfânta Cruce, că vom păzi disciplina și ordinea bună, că vom împlini fără șovăire toate poruncile consiliului național român. Ne supunem numai poruncilor comandanților și ofițerilor noștri români. Numai acestui consiliu îi recunoaștem dreptul de a da porunci în numele națiunii române. Poruncile consiliului nostru național le vom împlini cu cea mai mare însufletire ziua și noaptea pe ori ce vreme și între ori ce împrejurări, ca fi credincioși și cinstiți ai națiunii române.

Așa să ne ajute Dumnezeu! Amin!

Inscrieți-vă în garda națională.

Comisarul guvernial a dat o ordinațiune în înțelesul căruia toți cei ce au fost soldați și acum sunt eliberați, până în 14 Noemvre au să se înștiințeze la comandamentul de întregire, altcum vor fi pedepsiți aspru.

Nu trebuie să se înștiințeze la comandament cei ce au intrat în garda națională.

Va să zică dacă și așa de serviciu militar nu scăpați, intrați în garda națională românească, pentru noi nici nu mai este altă armată decât armata românească, ce se va compune din gardele și trupele românești.

Nici un Român n'are să mai joare pe steag străin, ci numai pe steagul românesc.

Deci frați români intrați în garda națională.

Lămuriri

În cauze de organizare în ceea ce privește *Senatul național român* sau *Garda națională română* sau în ori care alte cauze, să se ceară dela *Dr. Victor Moldovan* secretarul senatului Bistrița, strada lemnelor.

Fraților! Vremurile sunt grele. Vești alarmante și neliniștitoare se lătesc pretutindeni. Nu dați crezământ minciunilor. Fiți liniștiți și rețineți-vă dela ori ce faptă sau vorbă rea, care ar vătăma persoana sau bunul conviețuitorilor noștri. Țineți pretutindeni ordine și bună rânduială. Să apărăm viața și averea tuturor. Feriți-vă în aceste zile de beutură, căci beutura Vă ia mintea. Fiți treji! Arătați, că sunteți un popor de ordine. Legile, cari apără averea și viața și azi stau în vigoare, toți cari lucră contra legii vor fi pedepsiți. Nu vă pătați numele și mâna cu păcate și răz-bunări pătimase. Fiți nobili și iertători!

Povestea privighetorii eliberate (slobozite).

Poetul Codreanu ne povestește, că a avut o privighetoare, dar ori cât de bine a ținut-o, până ce a fost în colivie, în robie, n'a voit să cânte nici odată; tăcea ca mută!

Tăcea mereu, deși-n belșug nutrită,
Tăcea mereu stând veșnic abătută,
Privighetoarea mea nenorocită . . .

Atunci cuprins de milă într-o sară
Pe când râdea de trandafiri boschetul
M-am hotărât să-mi liberez poetul
Ca să-l împac cu soarta-i seculară.

Pornii cu mica închisoare-afară
Și deschizând portița cu încetul,
Lăsați se sboare liberă'n banchetul
De flori de Mai, duioasa solitară.

S'a așezat pe-un vârf de plop, — și'ndată
A și'nceput să cânte. Niciodată
N'am auzit mai sfântă melodie . . .

Tăceți s'ascult: Ș'acuma par'că-mi cântă
Și-mi umple sufletul de armonie
A Libertății melodie sfântă.

Popor român uită durerile și cântă și tu.

După o mie de ani de robie, ușile închisorii s'au sfârmat, după o mie de ani de întunec și noapte răsare și pentru noi soarele **Libertății**. De o mie de ani n'am văzut decât zori scurte, mai mult niște licăriri trecătoare de lumină de fulgere, și noaptea adâncă ne înghițea iarăși.

Dar azi răsare orbitor de luminos în toată strălucirea lui și pentru noi **Soarele Libertății**. Lumina lui biruitoare a dovedit și alungat întunecul și bufnițele.

Nu e putere în lume, ca să ni-l mai întunece.

Popor român, cântă! . . .

Dar curat și sfânt să fie cântecul tău ca cântecul privighetorii eliberate.

E cântecul sfânt al **Libertății**.

I. C.

Primul alarm l'am avut Mercuri la știrea, că 250 soldați înarmați vin cu trenul dela Dej. După ce senatul nostru n'a fost înștiințat, că cine și de ce vin, s'a dat alarm și întreagă garda română din loc s'a pus pe picior de războiu, așteptând gata. Bărgăuanii au fost pornit câteva sute în ajutor și Năsăudul se pregătea. Apoi a venit știre, că soldații (250) au fost rechemăți. Răspunsul la apel a fost grandios.

Bravo gardiști români, să trăiți!
Totdeauna gata!

America făgăduiește înlăuntru unirea tuturor Românilor.

Cetim în „Ujság” din Cluj următoarea știre de însemnătate epocală și definitiv hotărâtoare și pentru soarta noastră a Românilor din Ungaria și Transilvania:

Secretarul de stat al afacerilor externe trimite următoarea notă reprezentanților regelui român:

Washington, în 7 Noemvre.
Oficiul de externe în 5 Nov. 1918.

Domnilor!

Guvernul Statelor-unite s'a gândit totdeauna la bunăstarea și interesele României, ca a unui stat liber și neatârnat. Înainte de a se porni războiul între Statele-unite și Austro-Ungaria, presidentul a trimis o notă regelui României, în care îl asigură de simpatia (prietin) și înalta sa stimă. Starea lucrurilor s'a schimbat de atunci.

În urmare presidentul dorește să Vă înștiințez, că **guvernul Statelor-unite aderează (primește) la dorințele ridicate de poporul românesc atât în afară cât și în lăuntru granițelor regatului**. A fost martorul marilor suferințe și jertfe venite din partea dușmanilor libertății. Guvernul Statelor-unite simpatizând (fiind prietin) cu dorința și gândul unității naționale a tuturor Românilor de pretutindenea, se va nizu ca la timp potrivit să-și validiteze influența ca poporul român să ajungă la drepturile sale politice și teritoriale ce i-se cuvin și ca acelea să fie asigurate față de orice atac.

Primiți domnul meu espresiunea înaltei mele stime
Lansing Robert.

Soarta și viitorul neamului românesc e pecetluită.

Organizarea gardelor naționale române de pe văile Bârgăului și sfințirea steagurilor lor.

Zi de mare sărbătoare și însuflețire a fost ziua de 10 Noiembrie 1918 pentru poporul din comunele Bârgăului, ziua plină de solemnitate și avânt. Cu tren express, pavoazat cu drapel românești, comitetul senatului național român din Bistrița în frunte cu prezidenții ei: Dr. Tripon, Dr. Pahone, protopopul D. Vaida, la 12^{1/2} oare au plecat spre Bârgău. Sosind la gara Borgoprund am fost primiți de dl M. Șirlincan comandantul gardei și dl notar Varna, iar la primăria comunală ne așteptau gardele române ale celor 8 comune, în frunte cu preoții, steagurile tricolor și numărul public. S'au ținut câteva vorbiri însuflețite, apoi în corpore, cu steagurile în frunte, cântând marșuri naționale ne-am transpus pe piața Borgoprundului, unde sub cerul liber s'a celebrat sfințirea celor 8 steaguri ale celor 8 garde române din comunele Borgorus, Borgo-Joseni, Borgo-Mijloceni, Borgo-Suseni, Borgo-Prund, Borgo-Bistrița, Borgo-Tiha și Borgo-Mureșeni. Sfințirea s'a îndeplinit cu mare ceremonie de protop. Vaida, Dologa, Dan, Flămând și Șoneriu. Au vorbit cu avânt și entuziasm: Dr. G. Tripon, Dr. Pahone, păr. Dologa, D. Vaida, păr. Dan Șoneriu, dl Schuster delegatul social-democraților, iar în numele gardei dl Matei Șirlincan comandantul ei. S'au dat salve, s'au cântat cântece naționale, a fost un praznic măreț cum n'a mai văzut Bârgăul, lacrimi de fericire se prelingeau din ochii tuturor. Apoi locotenentul Ordace, zelosul și neobositul organizator și comandantul tehnic al sen. mil. român, ne-a adus știrea telefonică, că frații Bucovineni în unire cu șoimii României trimit salutul frățesc, fraților Bârgăului. Urale și lacrimi, fericire și însuflețire ne mai văzută. Urmați de norod și steaguri, în cântec și însuflețire ne-am urcat apoi în trenul fulger național și la semnalul „Gata“ ne rențoarserăm iarăși la munca și datorințele noastre.

Sfaturi.

Iubit popor românesc!

Am dori să vă spunem atâtea lucruri și sfaturi bune pentru binele vostru, pentru binele neamului nostru românesc și abia biruim să trimitem o vorbă în dreapta, una în stânga.

Nu uitați una!

Acum se croește soartea popoarelor, nu pe sute, ori mii de ani, ci pentru totdeauna.

Voi nu o știți asta. Noi domnii de Român, ieșiți din plugarii dela sate, venim să vi-o spunem.

Vai de poporul, care nu o va înțelege. Blăstămul strănepoților ne va ajunge. Am ajuns azi acolo, că nime în lume, nici dușmanii noștri cei mai răi nu ne pot strica, cum ne-am strica noi înșine, dacă n'am păzi buna ordine și rânduiala.

Azi suntem noi stăpâni pe aici. Dar nu știm mâne, poimâne, pot să vină prietini, dar pot să ne vină dușmani pe capul nostru și va fi lipsă de unul fiecare din noi, va fi lipsă de unire și bunăînțelegere.

Să fim pururea treji și gata la bine, ca și la rău.

Ne sângeră inima, când auzim, că în unele locuri în loc de frăție și bunăînțelegere între frați, se scoală frate contra frate, se înarmează un sat românesc contra altui sat românesc. Dar n'a fost adevărat. A fost minciună și minciună să rămână. Unde vom găsi scut, cu cine ne vom apăra, dacă nu noi cu noi?

Vai de soartea noastră, dacă azi nu vom înțelege aceasta.

Azi n'avem vreme și nu e iertat să facem nici socialism, nici bolșevicism, noi nu suntem stăpâni pe soartea noastră ca Rușii, noi trebuie să ne câștigăm încă prin puterea noastră dreptul de a putea trăi și noi.

Mâne pot veni dușmani, să ne desarmeze și nici să nu mai putem țigăi, cu socialiști, cu bolșevici, cu toții, dacă nu ținem laolaltă. Oare numai atunci vom căpăta minte, când vom ajunge iar robi, cum am fost?

Foarte frumos semn a fost din partea social-democratului dlui Schuster la adunarea poporului din Bârgău, unde n'a făcut asmuțări socialiste, ci a îndemnat poporul la ordine, la unire și bunăînțelegere pentru apărarea drepturilor întregului neam românesc, cu plugari, cu socialiști cu tot.

Când vom fi liberi și stăpâni pe soartea noastră, apoi ne vom putea împărți în taberi, plugari, socialiști, bolșevici și ne vom lupta cu mintea și lumina fiecare pentru tabăra lui — dar azi nu ni-e iertat să formăm decât o singură tabără a întreg poporului românesc fără deosebire.

Vai de neamul nostru, dacă nu o vom înțelege.

Noi, cari o înțelegem vi-o spunem și vă rugăm din adâncul inimii noastre pline de iubire pentru poporul nostru ascultați de

conducătorii noștri, cari vă vreau binele, fiți treji, fiți uniți, păziți ordinea, pentru binele de acum și pe veci a neamului românesc.

Vai de turma fără păstor.

Stați la post, stați gata, să ne găsească cu cinste binele, dar să nu ne găsească nepregătiți răul.

Puneți-le acestea la suflet și le urmați, căci din suflet vi le trimitem.

Cu dragoste frățescă

I. Corbu.

Semnele vremii.

În aceste zile mari, neuitate, care Român n'a avut vr'un vis, vr'o împlinire interesantă? Când după o mie de ani de robie, națiunea noastră își rumpe cătușile, sufletul nostru arde în flăcări, duhul sfânt e pretutindeni și oamenii văd semne și minuni, cari nu se văd în alte vremuri.

Vom începe aici cu o astfel de împlinire interesantă.

Unul de-ai noștri trecând într'o sară aici în Bistrița, înainte de asta cu vr'o câteva săptămâni pe lângă un arbore (copaciu), la lumina lămpii electrice, care își arunca lumina printre frunze pe coaja arborelui, a văzut acolo ceva figură, formă de om.

Era o femeie.

În port românesc, desculță, în capul gol, cu părul despletit, mâinile atârinate în jos legate cruciș, dar pasul larg, proptit, trupul aplecat înainte vedeau nizuința și încordarea de a rumpe legăturile, cătușite.

Sărmană nație românească, ce bine ți se potrivea aceea figură pe tine, soartea ta vitregă de o mie de ani o reprezenta (o însemna) aceea arătare.

De câte ori am trecut pe acolo — ne povestește prietinel — tot așa am văzut-o. Totdeauna îmi aruncam privirile întâiadată asupra mânilor legate, dar tot legate rămâneau.

Ah, ce surpriză fericită ar fi să văd odată cătușile rupte și mâinile slobode.

A trecut vr-o săptămână fără să mai trec pe acolo. De atunci au căzut multe frunze în dreptul lămpii electrice. Mercuri a trecut o săptămână, seara după 5 și jumătate ceasuri, în 30 Octomvrie din împlinire, fără gând anumit iar am trecut pe acolo. Când am trecut întâia dată nici nu mi-a dat prin gând să mă uit. Venind îndărăpt însă mi-a venit în minte și m'am uitat să văd nu s'a mai schimbat?

Privirile mi le-am aruncat și acuma întâia dată asupra mânilor. Ce minune neașteptată!

Brațele încătușate periseră de acolo. Mă uit să le găsec, să le văd cum stau acum libere.

Dar mare îmi fu mirarea, că chipul de femeie dispăruse. În locul ei era un chip de bărbat. Cu capul gol, fața palidă, barba scurtă, neagră, în cămașă, peptul tot stropit cu sânge, pete mai mari și mai mici, brațul stâng adus peste inimă și mijloc, ca și când ar vrea săși acopere și aline rănile.

M'am socotit: asta înseamnă jărțile desrobirei! Dar nu înțelegeam de ce fața nu'mi era simpatică (prietinoasă), privirile aveau ceva fioros și când treceam în dreptul lui mă priveau țintă.

A doua zi telegraful aduse știrea, că a fost omorât de soldați în 30 Octomvrie punct după 5 și jumătate seara Stefan Tisza, fiul lui Calman, se stinsese vița sdrobitorilor de naționalități, a reprezentanților liberalismului și constituționalismului mincinos.

Ce coincidență ciudată!

Și ce ironie și răsbunare a sorții. Cel ce numai cu câteva zile înainte aruncase trufaș și încrezut în fața unui deputat român batjocura, că dacă ar merge între alegătorii lui români, aceștia ar ținea cu el, cu Tisza, nu cu deputatul român. Și acum iată'l ucis de oameni de neamul lui.

Ce minunate și nepătrunse sunt căile destinului.

Desrobirea noastră și uciderea asupritorului se întâmplă în același timp și totuși mâinile noastre sunt curate.

Câteva seri după aceea figura s'a mai văzut, fața tot mai spălăcită. A cincea seară, în 4 Nov. însă a dispărut. Să zicem și noi după frumoasa datină străbună un „Dumnezeu să'l ierte“.

În locul lui era puțin clară o figură de femeie îmbrăcată în alb, privirile ridicate în sus, mâinile aduse și împreunate la pept ca de rugăciune.

I. C.

Legea care oprea cumpărarea și vânzarea de case, pământuri este scoasă din vigoare. Fiecare cetățean de azi înainte poate cumpăra și vinde după liberă voință.

Reuniunea femeilor române din Bistrița

În frunte cu presidenta ei dna Valeria Man, au ținut o ședință și au început zeloasa muncă ce o reclamă măreția zilelor de azi. Salutăm cu mândrie idea lor frumoasă și că muncesc cu atâta rivnă, alături de bărbați la împlinirea idealului nostru românesc.

Cântarea învierii neamului românesc.

Sfântă și înălțătoare muzică cerească este cântarea zilelor noastre. Dulce și plăcută auzului nostru este, glasul sonor al vremurilor noastre. Un glas de arhanghel vestește neamului românesc că s'au scurs ceasurile nopții și zorile mult doritei zile s'au ivit. Fericit cel ce aude glasul dulce, veseleşte-te neam iubit și dă mărire celui ce umple de viață și strălucire sufletul tău. Bucură-te neam iubit, că ziua judecății a sosit.

*

Bucură-te neamul meu.

Inger luminos și strălucitor cu împărătească solie s'a scoborit între noi, vestindu-ți ție drag neam românesc mântuirea ta.

Arhanghel strălucitor, cu pavăză și sabie de foc s'a scoborit ca să ne vestească că Dumnezeu milostiv s'a îndurat de plânsul și lacrimile nevinovaților orfani, de rugăciunile mamelor cu sânul sfâșiat, de rîurile de sânge, ce au curs din ranele ficiorilor noștrii, stropind toate potecile și stâncile munților noștrii, înroșind toate pâraiele.

Bucură-te neamul meu, căci Domnul dreptății, de blestemul strămoșesc ce veacuri au apăsătorii strămoșilor și părinților noștri te-a deslegat. Poruncă dumnezeiască a resunat în largul lumilor.

Arhanghelul luminei a învins deavolul întunerecului, razele biruitoare ale luminei au străpuns noaptea veacurilor și nedreptatea și nelegiuirea, strămbătatea și asuprirea dreaptă resplată să dobândească. Noaptea sclăviei a dispărut și soarele dreptății cu razele sale strălucitoare a umplut lumea.

Bucură-te neamul meu și mărire înaltă Dumnezeului dreptății.

*

Vecinică și sfântă e dreptatea ta Doamne. Înțelepte și neînțelese sunt căile Tale. Cu sfântul Tău toiag ai destremat ceața nopții, ai sfărmat lanțurile de veacuri, lumea vechie plină de păcate și fărădelegi s'a prăbușit. Invrednicitu-ne-ai să ridici sufletul nostru; curățiți prin pocăință și suferință mergem senini spre sfântul potir al cuminecătorei.

Cu suferinți de veacuri am spălat și rescumpărat păcatele noastre și iată sfântă zi a ertării ne încălzeste. Tu, care ți-ai împodobit cerul cu colorile străbunilor noștrii, ai înălțat flamura noastră, vestind lumii dreptatea ta.

Măriți pe Domnul, care a auzit glasul rugei noastre. Nebiruită a fost nădejdea noastră. Picioarele reuvoitorilor noștrii au căzut în groapa ce ne-a săpat-o nouă. Vecinică e dreptatea Ta Doamne.

*

Și ce faci tu poporul meu în aceste zile ale mării Tale? Cutremuratu-sa temelii pământului, semne pe cer arătatus-au, iar copii au tresărit în leagănul lor. Trezește-te neamul meu, n'auzi buciul cum sună prelung prin pădurile tale, trezește-te căci vremea letargiei a trecut. Incingeți coapsa ta cu armele dreptății stai gata căci oara ta a sunat. Mirele iubit îmbrăcat în haina luminei cu ceată de veseli nuntași a pornit, aprindeți candela și veghia, căci dacă te va afla durmind, blestema-te-vor copii tăi, cu aspre învinuiri te vor judeca umplându-te de hulă și ocară.

Veghia, azi soarta ta e în mâinile tale. Fii treaz, că ceasul tău a sunat. Priveghează și nu dormita.

*

Șoimul temut al Carpaților, care încătușat își lovea și frâncea aripele sale, și-a rupt lanțul greu și în falnic zbor s'a înălțat în nemărginitul albastru al cerului, setos de libertate.

Din seninul văzduh din tronul său de lumină își rotește privirile sale peste câmpiile și livezile rizătoare, zmălțate cu mii de floricele, peste pădurile și munții legați în brîul de argint al râurilor șerpuitoare. Fii liniștită țeara mea, șoimul nebiruit veghează, ager este ochiul său, vajnic este sborul său.

*

Doina, plăpânda copilă cu vocea doioasă în care vibrează murmurul cristalin al izvoarelor, șopotul vîntului, freamătul codrului, doina cea cu ochii visători și fața palidă, mireasă curată și neatinsă ca o sfântă, mult te-a dorit tu dulce mire al visurilor ei. Sinul ei fecioresc a ostenit de oftări, rîuri de lacrimi au curs din ochii ei, te-a așteptat mereu, cântându-și în palidele amurguri și în înstelatele nopți senine, cântul ei. Te-a așteptat cu dor, pe tănuitele poteci ale poenelor și dumbrăvilor, ploi și furtuni au zbicuit fața ei și trupșorul ei de dor cumplit cutremuratu-sa.

O, vino dulce mire al visurilor ei, al nopților ei de veghie și așteptare. Din mușchiul mătăsoș pat de nuntă îți așterne, din florile livezilor ghirlande îți împletește, din stelele cerului, cunună de mire îți intruchipează.

E fericită doina, căci a auzit glasul teu tunător și falfăirea aripelor tale, zimbetul ei ne umple inimile de cerească fericire.

*

Frumoasă și încântătoare, de Dumnezeu binecuvântată ești tu țeara mea. Impodobește-te cu flori și cu toate podoabele și odoarele tale le înfrumusețiază. Sărbătoarea a cărei vis a alintat veacuri și în nădejdea căreia s'au stins strămoșii și părinții noștri a sosit.

Frumos ca un Cheruvim e mirele tău, frumos ca un soare, ca fulgerul de năprasnic. Tare e brațul său, neînvinș e paloșul său, îndrăzneț ca șoimul e sufletul său.

Ieșiți cu prapori în calea sa, preoți purtători de cruce cu tamâie sfântă cădelnițați fumul aromitor, presărați flori în calea sa, ca un Cheruvim e mirele nostru. Deschideți porțile inimelor voastre să între mirele visurilor noastre.

*

Mărire aducem Ție Doamne, că ne-ai fericit a ajunge aceasta zi măreață, ziua mântuirii și a dreptății.

Emil A. Chiffa.

Ce va hotărî Senatul național român?

Cetim în „Foaia poporului român“ din Budapesta:

„In cercurile românești se afirmă că e mai mult ca sigur, că Senatul național român se va declara pentru alipirea ținuturilor române din Ardeal și Ungaria la România.

Ceealaltă alternativă (alegere) ar fi să ne declarăm ca stat independent.

Altă alegere nu există pentru noi și în interesul nostru.

Să-o știe asta tot Românul!

Spre dezrobire.

(Prometheu)

*Ma-ți ținuit de-o stâncă solitară,
In grele lanțuri, voi ma-ți ținuit.
Mă arde-a soarelui cumplită pară,
Mă zbiciuiesc furtunile cumplit.*

*Ma-ți ținuit, mii de săgeți mă bat,
Iar vulturi zmulg din carne'mi cu'ndârjire.
In chinul morții crunte nu mă zbat,
Spre voi, trufas ridic a mea privire.*

*De-acolo din Olimpul vostru sfânt
Voi rîdeți hohotind! Nu vă blestem,
De-a Hadesului foc nu mă'nspăimânt.
Nici moartea ce dezleagă nu o chiem.*

*Căci am aprins un astru'n sura zare
Din jocul sacru ce la-ți tănuit
Și flacăra azi crește tot mai mare,
A veacurilor noapte s'a topit.*

*De-aici din vârful solitar de stâncă,
Zăresc jos . . . flăcări, ce se tot întind.
Cum se destramă noaptea cea adâncă,
Ah, dulci speranțe tainic mă cuprind.*

*Mii focuri ard în sure depărtări,
Pământul ca un soare strălucește.
Prind zvonuri dulci de binecuvântări,
Și numele-mi în veacuri dăinuește.*

*Și cum privesc în zarea luminoasă,
Olimpul vostru-i prefăcut cenușă.
Văd cum se frînge-a nopților cătușă,
Și cum resare-o viață mai frumoasă.*

Emil A. Chiffa.

Cătră ofițerii și soldații români.

Toți ofițerii și soldații români, cari au sosit sau sosesc dela front sau sunt concediați, **să se anunțe** la consiliul militar român din Bistrița, pentru de a pune jurământ românesc cătră sfatul național român, să primească îndrumările de lipsă și să li se împărțească partea lor de muncă.

Inșirați-vă sub steag românesc, care trebuie să-l ducem la izbândă.